

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska:
życie, twórczość, recepcja

Granice wolności

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA

Londyn, 21-22 października 2025 r.

CALL FOR PAPERS

Serdecznie zapraszamy do udziału w międzynarodowej konferencji naukowej poświęconej życiu, twórczości i dziedzictwu jednej z najważniejszych polskich poetek XX wieku – nazywanej „polską Safoną”.

Tytułowe „granice wolności” odnoszą się do wielu poziomów, które kształtowały zarówno biografię artystki, jak i jej twórczość literacką i wizualną. Obejmują one granice geograficzne i egzystencjalne, wolności artystycznej i obyczajowej, a także estetyczne, medialne, recepcyjne i pamięciowe. Pawlikowska-Jasnorzewska opuściła Polskę w 1939 roku i ostatnie lata życia spędziła w Manchesterze, z dala od środowisk polskiej emigracji politycznej. Doświadczenie wygnania, choroby i samotności znalazło szczególny wyraz w jej późnej poezji – nacechowanej świadomością kruchości życia, przemijania i tęsknoty. Jako kobieta i artystka przełamywała ówczesne tabu – pisała o cielesności, pożądaniu, śmierci i wolności jednostki. Jej twórczość podważała normy społeczne i moralne, stając się nie tylko wyrazem indywidualnej ekspresji, ale i wyzwaniem interpretacyjnym dla kolejnych pokoleń czytelników i badaczy. Równoległe z poezją uprawiała malarstwo, a w jej dziełach słowo i obraz przenikają się. Operując językiem metaforycznym, formistycznym i zmysłowym, tworzyła sztukę na pograniczu awangardy i klasyki.

Konferencja, organizowana z okazji ustanowienia przez Senat RP roku 2025 Rokiem Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej – w 80. rocznicę jej śmierci – stwarza przestrzeń do ponownego namysłu nad miejscem Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej w kanonie literatury polskiej, w tym nad jej twórczością wychodzącą, długo marginalizowaną. Chcemy także zadać pytanie o aktualność jej poetyki i postawy artystycznej w dzisiejszych debatach literaturoznawczych, historycznych, artystycznych i kulturowych.

Organizatorem wydarzenia jest Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie w Londynie – inicjator cyklu londyńskich spotkań – wraz z działającym przy nim Ośrodkiem Badań Dziedzictwa Emigracji Polskiej, we współpracy z Katedrą Literatury Polskiej i Rosyjskiej Wydziału Literaturoznawstwa Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz Polskim Uniwersytetem na Obczyźnie w Londynie.

Obszary badawcze i proponowane linie interpretacyjne

Pawlikowska-Jasnorzewska na emigracji

- Manchester jako epilog biografii
- Listy, wspomnienia, relacje – zapis wyobcowania i tęsknoty (Stefan Jasnorzewski, Magdalena Samozwaniec, Kossakowie i in.)
- Recepcja twórczości na emigracji w okresie wojennym i powojennym (w prasie i publikacjach środowiskowych)
- Rola Tymona Terleckiego i środowiska londyńskiego (Antoni Słonimski i in.)

Poetka nowoczesna – teksty i strategie

- Ewolucja poezji: od młodopolskiej liryki po egzystencjalny minimalizm
- Ciało, zmysły, ironia – kobieca ekspresja w języku poetyckim
- Poetyka cielesności i choroby – somatyczne i maladyczne wątki w późnej twórczości poetki
- Dramaty Pawlikowskiej – możliwości nowych odczytań (*Baba-dziwo*, *Zalotnicy niebiescy*, *Mrówki*, *Szofer Archibald* i in.)
- Pawlikowska wobec awangardy – estetyka z pogranicza formy i transgresji (intertekstualne echa futuryzmu, dadaizmu i formizmu w poezji i dramacie; relacja z modernistyczną wizją kobiecej nowoczesności)
- Perspektywy filozoficzne – odczytania egzystencjalne, tragiczne i refleksyjne; obecność motywów śmierci, wolności, czasu, cierpienia i duchowej samotności (odczytania w kontekście np. Pascala, Kierkegaarda, Camusa, Lévinasa, Weil, Heideggera)
- Pawlikowska wobec ezoteryki, spirytyzmu: inspiracje lekturowe i osobiste
- Styl jako autoportret – gra z maską liryczną, narracja intymności i ironii
- Poetycka, pisarska samoświadomość Pawlikowskiej a jej portret krytycznoliteracki z epoki

Sztuka i słowo – intermedialność i wrażliwość estetyczna

- Pawlikowska jako malarka – wpływy, konteksty
- Obrazy i teksty jako forma estetyki emancypacyjnej – związek z praktykami sztuki kobiecej początku XX w.

- Inspiracje: formizm, Skamander, Witkacy – ślady i przetworzenia
- Obraz i metafora jako struktury wizualne w poezji
- W kierunku autoilustrowania świata

Pamięć, kanon, recepcja – możliwe odczytania

- Obecność poetki w kulturze krajowej i emigracyjnej (z Krakowa do świata)
- Pawlikowska w obiegu akademickim i popularnym
- Nowe życie tekstów – tłumaczenia, aktualność i reinterpretacje
- Współczesne perspektywy interpretacyjne: feministyczna, egzystencjalna, ekokrytyczna, queerowa
- Poetka w teatrze, performansie, mediach cyfrowych
- Między klasyką a nowoczesnością – „żywa” obecność w edukacji, teatrze, mediach i sztuce współczesnej
- Obecność Pawlikowskiej w podręcznikach, listach lektur, nazwach instytucji kultury, konkursach literackich itd.

Proponowane obszary badawcze wskazują na możliwe pola refleksji, jednak organizatorzy pozostają otwarci na propozycje wykraczające poza zaproponowane ramy.

Informacje organizacyjne

- Termin nadsyłania zgłoszeń: **15 lipca 2025 r.** Wypełniony formularz zgłoszeniowy prosimy wysłać na: **pawlikowska.londyn@gmail.com**
- Język konferencji: polski
- Miejsce: Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Londynie (POSK), 238-246 King Street, London W6 0RF, Wielka Brytania – lub online.
- Opłata konferencyjna: **£100,00** – obejmuje materiały konferencyjne, koszty administracyjne, przerwy kawowe, obiad oraz udział w programie artystycznym.
- Konferencji będą towarzyszyły: program poetycko-muzyczny *Wczoraj kwitło moje serce* oraz wirtualna wystawa prac malarskich Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej w Blue Point Art Gallery.
- Publikacja pokonferencyjna: Referaty, które otrzymają pozytywne recenzje wydawnicze, zostaną opublikowane w tomie *Pawlikowska-Jasnorzewska – żywa*, przygotowywanym jako kontynuacja emigracyjnej serii „żywych” wydawnictw ZPPnO.

Komitet naukowy

- prof. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz (UŚ)
- dr hab. Robert Mielhorski, prof. uczelni (UKW)
- dr hab. Beata Morzyńska-Wrzosek, prof. uczelni (UKW)
- dr hab. Piotr Siemaszko, prof. uczelni (UKW)
- prof. dr Nina Taylor -Terlecka (University of Oxford)
- red. Regina Wasiak-Taylor (ZPPnO)

Komitet organizacyjny

- red. Regina Wasiak-Taylor – przewodnicząca
- dr Justyna Gorzkowicz
- dr Eliza Kącka
- dr Jakub Osiński – sekretarz konferencji
- zespół administracyjny: Urszula Lenik, Jarosław Solecki

Organizatorzy

Patronat medialny

Biuletyn
Polonistyczny